

Suuntaviivat Turun työllisyysalueen palvelustrategialle

Suuntaviivat Turun työllisyysalueen palvelustrategialle on alku työllisyysalueen muodostavien kuntien yhteiselle palvelustrategiatyölle. Suuntaviivat Turun työllisyysalueen palvelustrategialle linjaa Turun työllisyysalueen valmistelua ja palveluiden järjestämistä ohjaavat periaatteet, ja sen pohjalta laaditaan syksyllä 2023 varsinainen palvelustrategia ja palvelusuunnitelma.

Tähän palvelustrategian suuntaviivojen valmisteluun ovat osallistuneet Turun työllisyysalueen valmisteluun osallistuvat 23 kuntaa: Auran kunta, Kaarinan kaupunki, Kemiönsaaren kunta, Kustavin kunta, Laitilan kaupunki, Liedon kaupunki, Loimaan kaupunki, Maskun kunta, Mynämäen kunta, Naantalın kaupunki, Nousiaisten kunta, Oripään kunta, Paimion kaupunki, Paraisten kaupunki, Pyhärannan kunta, Pöytyän kunta, Raision kaupunki, Rusko kunta, Sauvon kunta, Taivassalon kunta, Turun kaupunki, Uudenkaupungin kaupunki ja Vehmaan kunta.

Turun työllisyysalue on laaja ja se muodostuu moninaisista toisistaan poikkeavista kunnista. Työllisyysalue yhdistää kaksi tilastollista työssäkäyntialuetta, Turun ja Uudenkaupungin työssäkäyntialueet. Joukossa on myös kuntia, jotka eivät kuulu mihinkään tilastolliseen työssäkäyntialueeseen. Koko työllisyysalueen väestöpohja on 422 000 henkeä ja työvoimapohja 202 000 henkeä. Alueen selvästi suurin kaupunki on Turku, joka kattaa lähes puolet alueen väestöstä (198 000 henkeä) ja työvoimasta (97 000 henkeä). Turun työllisyysalueen pienin kunta on Kustavi, jonka väkiluku on 950 henkeä ja työvoima 417 henkeä. Väestöennusteen mukaan työllisyysalueen väkiluku nousee vuoteen 2030 mennessä 432 100:aan. Kasvu keskittyy Turun seudulle, jossa väkiluku kasvaa 12 405:llä. Kasvusta arviolta kaksi kolmannesta tulee nettomaahanmuutosta. Muilla seuduilla väkiluku laskee.

Väestöerojen lisäksi alueen kunnissa on muitakin merkittäviä eroavaisuuksia, kuten maantieteelliset ja kielelliset tekijät sekä erot työttömyyden rakenteessa. Alueella on suuri keskuskaupunki, keskuskaupungin seutukuntaa, seutukaupunkeja, maaseutumaisia kuntia sekä ruotsinkielisiä ja saaristokuntia. Palvelujen ja asioinnin suunnittelussa pitää huomioida paikalliset erityispiirteet ja tarpeet.

Hallintomalli

Työllisyysalueen muodostavien kuntien tulee sopia työvoimapalveluiden ja niihin liittyvien tehtävien järjestämisestä. Turun työllisyysalueella palvelut järjestetään vastuukuntamallilla, jossa Turku toimii vastuukuntana. Vastuukuntamallissa työllisyysalueen kunnilla on yhteinen toimielin.

Järjestämisvastuussa oleva kunta vastaa lakisääteisten työvoimapalveluiden yhdenvertaisesta saatavuudesta, tarpeen määrän ja laadun määrittämisestä, tuottamistavasta, tuottamisen valvonnasta ja viranomaiselle kuuluvan toimivallan käyttämisestä. Vastuukunta voi sopia, että viranomaistoimivaltaa sisältäviä tehtäviä hoitaa myös jokin muu työllisyysalueen kunta kuin järjestämisvastuussa oleva kunta. Palvelustrategiassa määritetään, mitkä palvelut tuotetaan keskitetysti vastuukunnan toimesta ja minkä palvelujen osalta viranomaistoimivaltaa siirretään sopimuksellisesti työllisyysalueen sisällä toiselle kunnalle. Osa palveluista ja tehtävistä voidaan järjestää yhteistyössä yhden tai useamman muun työllisyysalueen kanssa.

Palveluja, asiointitapoja ja toimipaikkaverkostoa kehitetään siten, että jokainen työllisyysalueen kunta voi tosiasiallisesti edistää työllisyyttä osana elinvoimatehtävänsä. Jokaisella työllisyysalueen kunnalla säilyy vapaus edistää työllisyyttä ja elinvoimaa parhaaksi katsomallaan tavalla kunnan yleisen toimialan puitteissa.

Rahoitus

Palveluja, asiointitapoja ja palveluverkkoa koskevat päätökset vaikuttavat työvoimapalveluiden rahoitustarpeeseen. Työvoimapalvelut rahoitetaan ensisijaisesti kuntien saamalla valtionosuuksilla. Rahoitusmallista päätetään työllisyysaluetta koskevassa yhteistoimintasopimuksessa. Rahoitusvastuun tulee olla kunnille tasapuolista ja perusteiden on oltava läpinäkyviä. Kustannusten jakomallia valmistellaan lähtökohtaisesti siten, että kustannukset jaetaan aiheuttamisperusteisesti. Vaihtoehtoisista rahoituksen ja kustannusten jakomalleista tehdään selvitys elokuussa 2023.

Palvelusuunnittelu

Työvoimapalvelu-uudistuksen valmistelun ensimmäisen vaiheen tavoitteena on varmistaa palveluiden hallittu ja sujuva siirto valtiolta kunnille siten, että palvelut toimivat häiriöttä siirtymävaiheessa. Uudistuksen tavoitteet huomioiden, tarkoituksenmukaista ei kuitenkaan ole jatkaa palveluiden järjestämistä ja tuottamista täysin samalla tavalla kuin tällä hetkellä. Näin ollen toisen vaiheen tavoitteena on kehittää palvelukokonaisuutta siten, että se edistää työllistymistä ja osaavan työvoiman saatavuutta tehokkaasti, huomioiden kuntien erityispiirteet. Palvelukokonaisuuden kehittämisessä huomioidaan TE-toimiston, ELY-keskuksen ja kuntien nykyiset hyvät toimintatavat sekä luodaan uusia toimintatapoja.

Palvelusuunnittelun lähtökohtana on asiakkaiden (työnhakijat ja työnantajat) palvelutarve. Työikäisen väestön määrälliset ja rakenteelliset muutokset vaikuttavat työmarkkinoiden toimintaan ja sitä kautta jo lähiajan palvelutarpeisiin. Erityistä huomiota on kiinnitettävä siirtymien vauhdittamiseen ylitarjonta aloilta työvoimapula-aloille sekä kasvavaan maahanmuuttoon. Lisäksi koulutuspalvelujen pitää tukea työllisyyden hoitoa entistä tehokkaammin. Työllisyysalueen palvelut tähtäävät osaavan työvoiman saatavuuden varmistamiseen sekä työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaantoon. Kohtaannon parantamiseksi ja työllistymisen nopeuttamiseksi yritys- ja työnantajapalvelujen roolia julkisissa työvoimapalveluissa vahvistetaan nykyisestä.

Palveluja uudistetaan kaikki lainsäädännön liikkumavara hyödyntäen. Palveluita suunniteltaessa kiinnitetään huomiota palvelun tuottamisen tapaan ja uusiin asiointitapoihin. Osa palveluista on perusteltua tuottaa lähipalveluna, kun taas osa palveluista voidaan tuottaa etäpalveluina tai liikkuvina palveluina, jolloin palvelu viedään asiakkaan luo.

Henkilöstö

Uudistus vaikuttaa sekä TE-toimiston ja ELY-keskuksen että kuntien henkilöstöön. TE-toimiston ja ELY-keskuksen henkilöstö siirtyy kuntaan/kuntiin liikkeenluovutuksella vanhoina työntekijöinä. Kuntien henkilöstöön uudistus voi vaikuttaa muuttuvina työtehtävinä. Uudistuksen valmistelussa tulee noudattaa ennakoivaa sekä henkilöstön nykyisen osaamisen huomioivaa henkilöstöpolitiikkaa. Henkilöstö tulee myös osallistaa uudistuksen valmisteluun ja toteutukseen sekä etenkin uusien toimintatapojen kehittämiseen.

Yhteistyö ja yhdyspinnat

Keskeisiä yhteistyökumppaneita palveluiden järjestämisen suunnittelussa sekä toteutuksessa ovat: TE-toimisto, ELY-keskus, koulutuksen järjestäjät, Varsinais-Suomen hyvinvointialue, Varsinais-Suomen TYP, Kansaneläkelaitos, yksityiset ja kolmannen sektorin palvelutuottajat sekä kehittämisyritykset ja yrittäjäjärjestöt.

Visio:

- ❖ Vaikuttavat ja kustannustehokkaat palvelut
 - Tunnistetaan asiakasryhmien tarpeet ja vastataan niihin
- ❖ Ketteryys ja uudistuminen
 - Hyödynnetään parhaat käytänteet ja luodaan rohkeasti uutta
- ❖ Toimiva työssäkäyntialue
 - Työvoiman liikkuvuutta edistetään kaikin elinvoiman ja yleisen toimialan keinoin tiiviissä yhteistyössä valtionhallinnon kanssa
- ❖ Yhteistoiminta ja ”kaikki voittaa” -ajattelu
 - Työllisyysalueen kuntien välinen sujuva yhteistoiminta ja reilu kilpailu
 - Tuloksekas edunvalvonta

Työllisyysalueen valmistelua ohjaavat periaatteet

1. Työllisyysalueen valmistelu koskee lakisääteisiä julkisia työllisyyspalveluja ja niiden tukitoimintoja. (Muista kuin lakisääteisistä palveluista, tehtävistä ja yhteistyöstä sekä niistä aiheutuvista kustannuksista sovitaan erillisin sopimuksin.)
2. Työllisyysalueen muodostavien kuntien tavoitteena on tarjota henkilö-, yritys- ja työnantaja-asiakkaille kattavat ja kustannusvaikuttavat lähipalvelut asiakkaiden kielelliset ja muut tarpeet huomioiden.
3. Osa palveluista ja tehtävistä keskitetään vastuukunnalle eli Turun kaupungille. Lähipalveluja tarjotaan kuntien itse tuottamina viranomaistehtävinä ja työllisyysalueen kuntiin jalkautuvana työnä. Lähipalveluja tuottavilla kunnilla voi olla rooli keskitettyjen palvelujen toteutuksessa.
4. Palvelujen, asiointitapojen ja toimipaikkaverkoston merkittävä parantaminen edellyttää lisäpanoksia työllisyyden hoitoon. (Kunnat ovat valmiita tarvittaessa rahoittamaan lähipalvelujaan laskennallista valtionosuutta enemmän.)
5. Työllisyysalueen kunnista muodostetaan alueverkosto. Lähipalvelujen taso ja toimipaikat määritellään sopimuksessa viranomaisten tehtävien hoitamisesta. Jokainen kunta kuuluu johonkin työllisyysalueen alueverkostoon.
6. Työllisyysalueen talouden ja toiminnan suunnittelu on osallistavaa ja läpinäkyvää.
7. Rakennemuutostilanteista vastataan yhteisvastuullisesti.